

Књижевност

КЊИЖЕВНОСТ – 5. РАЗРЕД

АУТОР И ДЕЛО	КЊИЖЕВНА ВРСТА	ВРЕМЕ И МЕСТО РАДЊЕ	ЛИКОВИ	ЗНАЧАЈНА ПОЈЕДИНОСТ
НАРОДНА БАЈКА: "АЖДАЈА И ЦАРЕВ СИН"	НАРОДНА БАЈКА	НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ, ЦАРСТВО, АЖДАЈИНИ ДВОРИ	ЦАРЕВИЋ, АЖДАЈА, БАБА, ЦАР	- ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ ПРЕПРЕКА И БОРБА ЦАРЕВИЋА СА АЖДАЈОМ
ГРОЗДАНА ОЛУЈИЋ: "НЕБЕСКА РЕКА"	УМЕТНИЧКА БАЈКА		ВЕЛИКА РЕЧНА МАЈКА, МАЛА РЕКА, ДРУГЕ РЕКЕ	- ЖЕЉА МАЛЕ РЕКЕ ДА ТЕЧЕ ПО НЕБУ – ТАКО ЈЕ НАСТАЛА ДУГА
ИВО АНДРИЋ: "МОСТОВИ"	ЕСЕЈ			ТЕМА: ВЕЧНОСТ И ТРАЈНОСТ МОСТОВА КОЈИ СПАЈАЈУ ОБАЛЕ И ЉУДЕ
ЛАВ ТОЛСТОЈ: "ДЕВОЈЧИЦА И КРЧАГ"	БАЈКА		ДЕВОЈЧИЦА, МАТИ	- ИАКО ЈЕ БИЛА ВЕЛИКА СУША, ДЕВОЈЧИЦА ДАЈЕ ПУТНИКУ ВОДЕ И БИВА ЧУДЕСНО НАГРАЂЕНА
ГУСТАВ ШВАБ: "ПРОМЕТЕЈ"	МИТ		ПРОМЕТЕЈ, ЗЕВС, ХЕФЕСТ, ХЕРАКЛЕ	- УКРАВШИ ВАТРУ ПРОМЕТЕЈ ЈЕ БИО КАЖЊЕН ОД ЗЕВСА; ДУГО ЈЕ БИО ОКОВАН НА КАВКАЗУ ДОК ГА НИЈЕ ОСЛОБОДИО ХЕРАКЛЕ
ЖИЛ ВЕРН:"20000 МИЉА ПОД МОРЕМ"	РОМАН	19. ВЕК, ПОДМОРНИ ЦА "НАУТИЛУС"	ПРОФЕСОР АРОНАКС, КАПЕТАН НЕМО, НЕД ЛАНД	ОДЛОМАК ИЗ ЧИТАНКЕ: ШЕТЊА ПО МОРСКОМ ДНУ И ОТКРИВАЊЕ АТЛАНТИДЕ

НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ: "ЕРО С ОНОГ СВИЈЕТА"	ШАЉИВА НАРОДНА ПРИЧА	НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ, ЊИВА, ВОДЕНИЦА	ЕРО, ТУРЧИН, ТУРКИЊА	
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ: "НИЈЕ ВЈЕРА ТВРДА У ЈАЧЕГА"	НАРОДНА БАСНА	ПЛАНИНА, НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ	ТРИ ВОЛА И ВУК	ВУК НЕ МОЖЕ ДА ПОБЕДИ ТРИ ВОЛА КАД СУ СЛОЖНИ ПА ИХ ОНДА ЗАВАЂА И ЈЕДНОГ ПО ЈЕДНОГ УБИЈА
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ: "ДЈЕВОЈКА ЦАРА НАДМУДРИЛА"	НАРОДНА НОВЕЛА	ПЕЋИНА, ЦАРЕВ ДВОР	СИРОМАХ, ЊЕГОВА КЋИ, ЦАР	МУДРОШЋУ СИРОТА ДЕВОЈКА ПРИДОБИЈА ЦАРА И ЗАДРЖАВА ГА ЗА СЕБЕ
ДАНИЈЕЛ ДЕФО: "РОБИНСОН КРУСО"	РОМАН	ПУСТО ОСТРВО	РОБИНСОН, ПЕТКО, ЉУДОЖДЕРИ, КАПЕТАН ЕНГЛЕСКОГ БРОДА	БЕЖЕЋИ ОД РОДИТЕЉА, РОБИНСОН ДОЖИВЉАВА БРОДОЛОМ И 28 ГОДИНА ЖИВИ НА ПУСТОМ ОСТРВУ
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ: "СВЕТИ САВО"	ЕПСКА ПЕСМА	ГРАЧАНИЦА	СВЕТИ САВО, ГОСПОДАРИШЋАНСКА	ПРЕТКОСОВСКИ ЦИКЛУС. САВО ВЕЛИЧА НЕМАЊИНО ГРАЂЕЊЕ МАНАСТИРА
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ: "ЗИДАЊЕ СКАДРА"	ЕПСКА ПЕСМА	СКАДАР	ВУКАШИН, УГЉЕША И ГОЈКО МРЊАВЧЕВИЋ, ГОЈКОВИЦА	-ПРЕТКОСОВСКИ ЦИКЛУС - ДА БИ СЕ ОДРЖАО СКАДАР НА БОЈАНИ, У ЊЕГА Е УЗИДАНА МЛАДА ГОЈКОВИЦА
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ: "ЖЕНИДБА ДУШАНОВА"	ЕПСКА ПЕСМА	ЛЕЂАН	ДУШАН, ТОДОР ВЕЗИР, МИЛОШ ВОЈИРОВИЋ, РОКСАНДА ЂЕВОЈКА, ВОЈВОДА БАЛАЧКО	- ПРЕТКОСОВСКИ ЦИКЛУС - МИЛОШ ВОЈИРОВИЋ КРИШОМ ДОЛАЗИ У СВАТОВЕ

				УЈАКА ДУШАНА И ДОБИЈА МЕГДАНЕ БЕЗ КОЈИХ ТА СВАДБА НЕ БИ БИЛА МОГУЋА
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ: "У РОШ И МРЊАВЧЕВИЋИ"	ЕПСКА ПЕСМА	МАРКОВИ ДВОРИ, ЦРКВА	МАРКО КРАЉЕВИЋ, ЈЕВРОСИМА, УРОШ НЕЈАКИ, ПРОТОПОП НЕДЕЉКО, ВУКАШИН, УГЉЕША И ГОЈКО МРЊАВЧЕВИ Ћ	МАРКО ПО МАЈЧИНОМ САВЕТУ СМАТРАДА УРОШ КАО СИН ТРЕБА ДА НАСЛЕДИ ДУШАНА, А НЕ ЊЕГОВ ОТАЦ И СТРИЧЕВИ *ИАКО СЕ ПОМИЊЕ МАРКО, ПЕСМА СПАДА У ПРЕТКОСОВСКИ ЦИКЛУС
ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ: "ЖИТИЈЕ АЈДУК ВЕЉКА ПЕТРОВИЋА"	БИОГРАФИЈА	ШАНАЦ У НЕГОТИНУ	ХАЈДУК ВЕЉКО И ЊЕГОВИ УСТАНИЦИ	ПОТРЕТ ХАЈДУК ВЕЉКА И ЊЕГОВА ПОГИБИЈА
МАРК ТВЕН: "ДОЖИВЉАЈИ ТОМА СОЈЕРА"	РОМАН	СЕЛО ПЕТРОГРА Д, ЗАПАД САД-А	ТОМ, СИД, ТЕТКА ПОЛА, СУДИЈА ТАЧЕР, ХАК ФИН	
БРАНИСЛАВ НУШИЋ: "ХАЈДУЦИ"	РОМАН	ВАРОШ КРАЈ ДУНАВА, ШКОЛА, ПЛАНИНА	МИТА ТРТА, ЧЕДА БРБА, ЖИК ДРОЊА, ЛАЗА ЦВРЦА И МАЛИ НУШИЋ	ЂАЧКА ДРУЖИНА СЕ ОДМЕЋЕ У ХАЈДУКЕ БЕЖЕЋИ ОД ШКОЛЕ
НИКОЛА ТЕСЛА: "МОЈИ ИЗУМИ"	АУТОБИОГРАФ ИЈА	ГОСПИЋ	ТЕСЛА КАО ДЕТЕ	КРОЗ ПОПРАВКУ ПУМПЕ ЗА ВОДУ КАО ДЕТЕ ПОКАЗУЈЕ ИНВЕНТИВНОСТ
ВИДА ОГЊЕНОВИЋ:		МЕСТО У ВОЈВОДИН И		ИСМЕЈАВАЊЕ ДРУГИХ ЗБОГ

"ПУТОВАЊЕ У ПУТОПИС"	АУТОБИОГРАФИЈА		АУТОРКА КАО ДЕТЕ	ПРОМАШЕНЕ ТЕМЕ
МИЛОВАН ГЛИШИЋ: "ПРВА БРАЗДА"	ПРИПОВЕТКА	СЕЛО У СРБИЈИ, 2. ПОЛОВИНА 19. ВЕКА	МИОНА, ДУШАНКА, ЈЕЛЕНКО, ОГЊЕН	ПО ПОГИБИЈИ МУЖА, ДУШАНКА САМА ОДГАЈА ДЕЦУ И ДИЖИВЉАВА ДА ЊЕН СИН ОГЊЕН УЗОРЕ ПРВУ БРАЗДУ
ИВАН ЦАНКАР: "ДЕСЕТИЦА"	ЦРТИЦА	ГИМНАЗИЈА У СЛОВЕНИЈИ	ДЕЧАК, ЊЕГОВИ ВРШЊАЦИ, МАЈКА	ПАТЊЕ СИРОТОГ ДЕЧАКА У ШКОЛИ
СТЕВАН СРЕМАЦ: "ЧИЧА ЈОРДАН"	ПРИПОВЕТКА	КУЋА ЧИЧА ЈОРДАНА	ДЕЧАЦИ КОЈИ КРАДУ ШЉИВЕ, ЧИЧА ЈОРДАН	ЈОРДАН – И МРГОДНИ ДОБРОЋУДНИ СТАРАЦ
ДАНИЛО КИШ: "ДЕЧАК И ПАС"	ПРИПОВЕТКА	СЕЛО У МАЂАРСКОЈ	АНДИ, ЧИКА БЕРКИ, ПАС ДИНГО	ИЗ ЗБИРКЕ "РАНИ ЈАДИ"
БРАНКО ЋОПИЋ: "ПОХОД НА МЈЕСЕЦ"	ПРИПОВЕТКА	СЕЛО У БОСНИ	ДЈЕД РАДЕ, САМАРЦИЈА ПЕТРАК, ДЕЧАК БАЈО	ИЗ ЗБИРКЕ "БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ", ДЕДА И УНУК ВИЛАМА ПОКУШАВАЈУ ДА ДОХВАТЕ МЕСЕЦ

ЛИРИКА

АУТОР	ДЕЛО	КЊИЖЕВНА ВРСТА	СТИХ/СТРОФА	МОТИВИ, БИТНЕ ПОЈЕДИНОСТИ
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ	"ВИЛА ЗИДА ГРАД"	МИТИЛОШКА НАРОДНА ПЕСМА	ОСМЕРАЦ	ВИЛА КОЈА ЗИДА ГРАД НА ОБЛАКУ
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ	"ВОЈЕВАО БЕЛИ ВИДЕ"	ОБРЕДНА ПЕСМА	ДЕСЕТЕРАЦ	ПОВРАТАК СЛОВЕНСКОГ БОГА ВИДА ИЗ РАТА

ВОЈИСЛАВ ИЛИЋ	"ЗИМСКО ЈУТРО"	ОПИСНА ПЕСМА		СТАТИЧКИ МОТИВИ –ОПИС ЈУТРА У СЕЛУ, КРОВА, СИПЉИВОГ КОЊЧЕТА
---------------	-------------------	--------------	--	--

КЊИЖЕВНОСТ – 6. разред**ЕПИКА**

Аутор и дело	књижевна врста	време и место радње	ликови	стилски поступак, битна појединост
Петар Кочић: "Јаблан"	приповетка	село Змијање, крај 19. века	Лујо, Јаблан, Рудоња	Лујо осећа пријатељство према бичу Јаблану који побеђује аустријског бика Рудоњу.
Бранко Ћопић: "Чудесна справа"	приповетка	Босанска Крајина, прва половина 20. века	Деда Раде, Бајо, рођак Сава, стриц Ницо, сат који има душу	приповетка из збирке "башта сљезове боје"; мотив сата који има душу
Вилијам Саројан: "Лето лепог белца"	одломак из романа "Зовем се Арам"	Америка, прва половина 20. века	Арам, рођак Мурад, Арамови родитељи, сусед Џо Бајро	сиромашни јерменски дечац Арам и Мурад краду коња од богатог суседа Бајра да би научили да јашу, али га на крају враћају.

Џек Лондон: "Зов дивљине"	роман	крај 19. века, Аљаска	пас Бек, Шпиц, Џон Торнтон	од кућног љубимца Бек постаје прво вучни пас, а потом вук.
Иво Андрић: "Аска и вук"	приповетка	Стрме ливаде	Аска, Аја, вук, учитељица балета	Аска показује таленат за балет и то јој спашава живот кад се суочила са вуком.
Исидора Секулић: "Буре"	приповетка	кућа и буре у углу дворишта	усамљена девојчица која чита у бурету	девојчица у бурету ствара свој маштовити свет у коме чита и и игра се сама са собом
Стеван Раичковић: "Бајка о дечаку и Месецу"	бајка	дечакова кућа, село	дечак који је опчињендолском људи на Месец покушао да га стигне	сродност са приповетком "Поход на Мјесец" Бранка Ћопића
Народна приповетка: "Мала вила"	приповетка	неодређено време, краљевство	мала вила, краљевић, жена црвене косе	не одржавши завет о верности, принц је остао без Мале виле
Гроздана Олујић: "Седефна ружа"	бајка	морско дно, копно	Седефна ружа (шкољка)	-њена жеља да открије Горњи свет, копно -сродност са "Малом сиреном" Х.К. Андерсена

Б. Нушић: "АУТОБИОГРАФИЈА"	роман	----- ---	----- -----	одломак: "Прва љубав" – љубав према комшиници Перси
Данило Киш: "Вереници"	приповетка	половина 20. века, село у Мађарској	Андреас Сам, Јулија Сабо, учитељица Марија Риго	из збирке "Рани јади"
Светозар Ђоровић: "Богојављенска ноћ"	приповетка	ноћ на Богојављење, дечакова кућа	дечак, болесна мајка	дечак на Богојављење моли Бога да му мајка оздрави
А. П.Чехов: "Вањка"	приповетка	обућарска радионица	Вањка, дека, газдарица Олга	дечак се сећа како је док му је мајка била жива, био пажен од деке и газдарице Олге, а сад по цео дан ради на занату
Вук Караџић: Живот и обичаји српског народа	народна предања	_____	_____ _____	_____
Ференц Молнар: "Дечаки Павлове улице"	роман	крај 19. века, Будимпешта, шк, градилиште ола, Ботаничка башта	Бока, Немечек, Гереб, браћа Пастор	сукоб "гит-дружине" и "црвених кошуља" око градилишта, клеветање најмањег дечака Немечека за издају који

				показује херојство, разбољева се и умире на крају књиге
Бранко Ђопић: "Орлови рано лете"	роман	јесен 1940. и пролеће 1941, село Липово, Босна, логор Тепсија, пећина, школа	Јованче, Стриц Луња, Ник Ђулибрк, Вањка Широки, пољар Лијан, Николетина Бурсаћ, учитељ Паприка, учитељица Лана	храбра чета Јованчета се прво одмеће од школе, а за време рата прикључује партизанима.

ЛИРИКА

Аутор и дело	књижевна врста	стих/строфа	мотиви
Мирослав Антић: "Плава звезда"	мисаона песма	слободан стих	плава звезда – наши идеали за којима трагамо
Стеван Раичковић: "Похвала"	дитирамб – песма која говори о радостима живота	слободан стих	хваљење Сунца, природе, моћи говора и животне радости
Добрица Ерић: "Чудесни свитац"	мисаона песма		
Милован Данојлић: "Шљива"	описна песма	парна рима	опис шљиве која је представљен као живо биће и која се буди у пролеће
Јован Дучић: "Село"	описна песма	сонет (2 катрена и 2 терцине, рима и катренима)	опис рибарског села у ноћи

		укрштена, а у терцинама парна).	
Сергеј Јесењин: "Бреза"	описна песма	катрени, парна рима	опис брезе у зиму
Добрица Ерић: "Чудесни свитац"	мисаона песма	катрени, парна рима	чудесни свитац – наш циљ који нас води напред
Народна књижевност	сватовске народне песме		подврста обичајних песама,
Рабиндранат Тагоре: "Градинар"	љубавна песма	песма у прози	
Народна књижевност: "Највећа је жалост за братом"	породична народна песма	десетерац	градација – по смрти драгих, Ђурђевица за мужем реже косу, за девером грди лице, а за братом вади очи.
Војислав Илић: "Свети Саво"	родољубива песма	парна рима	долазак Растка у Свету Гору
Алекса Шантић: "Моја отаџбина"	родољубива песма	сонет	- свуда где су Срби, то је за Шантића отаџбина
Милан Ракић: "Наслеђе"	родољубива песма	катрени, парна рима	лирски субјекат страдање предака доживљава као својенаслеђе
Ђура Јакшић: "Вече"	описна песма	дистиси, парна рима	залазак сунца које наликује на палог витеза

Десанка Максимовић: "О пореклу"	родољубива песма	слободан стих	лирски субјект је цар Душан који је потомак свете лозе Немањића и моћан освајач
------------------------------------	------------------	---------------	---

Епске народне песме (књижевни род – епика)

Косовски циклус

"Кнежева клетва" (Лазар баца клетву на оне који не дођу на Косово)

"Кнежева вечера" (Лазар оптужује Милоша за издају, а он најављује да ће убити Мурата и открива Вука Бранковића као издајника)

"Смрт мајке Југовића" (градацијски приказан бол мајке посмрти мужа и девет синова који се завршава смрћу)

"Пропаст царства српског" (Лазар се уместо пролазног земаљског одлучује за вечно небеско царство),

"Цар Лазар и царица Милица" (Милица тражи од Лазара да задржи неког од њене браће, али сви одлазе у бој; он јој оставља слугу Милутина који такође одлази у бој)

"Косовка девојка" (она, Милош Обилић, Милош Обилић, Косанчић Иван, Топлица Милан, Орловић Павле)

Циклус песама о Марку Краљевићу

"Марко Краљевић и Муса Кесеџија" (ликови: Марко, Муса, Новак ковач, султан, вила)

"Марко Краљевић укида свадбарину" (ликови: Марко, Косовка девојка, Шарац, Арапин и његове слуге)

"Марко Краљевић и вила" (ликови: Марко, Милош Обилић, вила),

"Орање Марка Краљевића" (Марко Краљевић и Турци)

Драма

Коста Трифковић: "Избирачица" – комедија (ликови: Малчика, Јеца, Савета, Соколовић)

Петар Кочић: "Јазавац пред судом" – комедија (ликови: Давид Штрбац, судач)

Бранислав Нушић: "Аналфабета" – комедија (ликови: Света, Мика, начелник)

КЊИЖЕВНОСТ – 7. разред**ЕПИКА**

Аутор и дело	књижевна врста	време и место радње	ликови	стилски поступак
Антоан де Сент-Егзипери: "Мали принц"	роман	Земља, пустиња, планета Малог принца, друге планете	Пилот, Мали принц, краљ, фењерџија, пословни човек, лисица, ружа, пијаница...	филозофски роман, мото – "Само се срцем јасно види".
Народна књижевност: "Златна јабука и девет пауница"	народна бајка	неодређено време, двор царевића, језеро, град пауница, бабино имање, змајев двор	царевић, његова браћа и отац, баба на језеру, царица – пауница, змај, риба, лисица, вук, змај, баба – власница губавог коња, змај, два брза коња	фантастични елементи карактеристични за бајку, честа употреба броја 3
Народна књижевност: "Смрт војводе Пријезде"	епска песма	15. век, Сталаћ	војвода Пријезда, Јелица, цар Мемед, Турци у подрумима	песма покосовског циклуса
Народна књижевност: "Диоба Јакшића"	епска песма	15. век, Београд	Јакшић Дмитар и Богдан, љуба Анђелија, коњ, соко	покосовски циклус мотив молитвене чаше којом Анђелија мири браћу
Стјепан Митров Љубиша: "Кањош Мацедоновић"	историјска приповетка	18. век, Паштровић и (Црна Гора),	Кањош Мацедоновић,	бајковити мотиви Фурлан подсећа на змаја, мотив малог али окретног јунака

		Венеција, Фурланово острво	млетачки дужд, див Фурлан	који побеђује јачег, Кањош иде на мегдан уместо Млетака као њихов заточник, убија Фурлана, одбија млетачку принцезу за жену и баца дукат у млетачку шкрињу.
Иво Андрић: "Прича о кмету Симану"	приповетк а са социјално м тематиком	1878, околина Сарајева	Симан, Ибрага	кмет Симан одбија после доласка Аустријанаца у Босну да преда порез у шљивама Ибраги, али врло брзо схвата да је нова власт на страни аге.
Јанко Веселиновић: "Хајдук Станко"	историјски роман	почетак 19. века, Први српски устанак	Лазар, Станко,улизица Маринко, Јелица, Турчин Крушка	мотив издаје: Станко се одмеће у гору због сукоба са Лазаром, бившим побратимом. Узрок сукоба: љубав оба побратима према Јелици;
Народна књижевност: "Старина Новак и кнез Богосав"	епска песма	15. век, Смедерево и Романија	Старина Новак, кнез Богосав, проклета Јерина	хајдучки циклус Старина Новак се одмеће због кулука проклетеЈерине и убиства Турчина на друму
Народна књижевност:"Мал и Радојица"	епска песма	18. век, Задар	Мали Радојица, Бећир-ага и Бећирагиница, лепа Хајкуна	словенска антитеза на почетку песме, градација мучења Малог Радојице(ватра на прсима, змија у недрима, забијање

				ексера под нокте, плес лепе Хајкуне).
Народна књижевност: "Сењанин Тадија"	епска песма	18. век, Сењ	Сењанин Тадија, Комнен барјактар, Котарац Јован, Хасан-ага Куна	ускочки циклус
Народна књижевност: "Иво Сенковић и ага од Рибника"	епска песма	двор Сенковића, шатор аге од Рибника	Сенковић Иво, Сенковић Ђурађ, Ага од Рибника, Ивина мајка	ускочки циклус млад и неискусан јунак који побеђује противника и облачи његово одело што доводи до тога да га умало није погубио отац
Народна књижевност: "Ропство Јанковић Стојана"	епска песма	18. век, Стамбол, Равни Котари	Јанковић Стојан, његове љуба и мајка, просци,	муж на свадби своје жене препознавање помоћу алегорије(жена-тица ластавица, муж: сив-зелен соко), Стојан просцима даје сестру за брак, смрт мајке од радости у винограду
Ана Франк: "Дневник Ане Франк"	дневник (књижевно-научна врста)	Други светски рат, Тајно склониште у Амстердам у	Ана, станари Танког скровишта, дечак Петер	дневник пише у виду писама непостојећој другарици Кети "комадић плавог неба окружен тамним облацима" – контраст и метафора

Пеђа Милосављевић: "Потера за пејзажима"	путопис	30-те године 20. века, Колубара, Вишеград, Сарајево, Неретва, Дубровник	аутор-сликар по професији	учестала употреба персонификација(куће које се гледају и скоро милују) и онометепаја (хучи Неретва)
Вељко Петровић: "Јабука на друму"	есеј	20. век, равница	Јабука коју је заобишао аутопут	доживљена као живо биће, кржљава, израђавана, људи је ломе, али она и даље стоји.
Павле Угринов: "Стара породична кућа"	приповетка	----- -----	----- -----	опис ентеријера и екстеријера
Радоје Домановић: "Мртво море"	сатирична приповетка	19. век, земља која преставља Србију у време Обреновића	песник, сликар и научник чија дела не прихватају малограђани	употреба ироније – подсмешљив и духовит говор који означава супротно од онога што се каже
Стеван Сремац: "Поп Ћира и поп Спира"	роман	19. век, село у Војводини	Поп Ћира, поп Спира, Перса, Сиди, Јула, Меланија, учитељ Пера, фрау-Габријела	
Антоније Исаковић: "Кашика"	приповетка	Други светски рат, шума	Зоћа, Станко, чета	користи се унутрашњи монолог
Антон Павловић Чехов: "Чиновникова смрт"	уметничка новела	19. век, Русија, позориште, чиновнички дом,	Червјаков, његова жена, генерал	унутрашњи монолог

		генералова канцеларија		
--	--	---------------------------	--	--

ДРАМА

Јован Стерија Поповић: "Покондирена тиква", комедија, ликови: Евица, Фема, Василије, исмевање покондирености.

Љубомир Симовић: "Бој на Косову", драма у ужем смислу, ликови: кнез Лазар, Бајазит, Слуга Милутин

Бранислав Нушић: "Власт", комедија, ликови: Тоза, Лепосава, Милоје, Арса

ЛИРИКА

Аутор	Назив песме	књижевна врста	стилски поступци
Мика Антић	"Плави чуперак"	збирка поезије	
Десанка Максимовић	"Стрепња	љубавна песма	катрени, укрштена рима
Народна књижевност	"Љубавни растанак"	љубавна песма	алегорија (плави зумбул-момак, зелена када - девојка) хипербола ("пак да пишем три године дана, не би својих исписала јада")
Александар Пушкин	"Волео сам вас"	љубавна песма	
Владислав Петковић - Дис	"Међу својима"	песма са породичном тематиком	посвећена његовој жени и деци, он је у војсци у Првом светском рату
Сима Пандуревић	"Бисерне очи"	љубавна песма	употреба рефрена

Народна књижевност	"Кујунџија и хитропреља"	народна лирска посленичка песма	словенска антитеза
Милан Ракић	"Симонида"	родољубива песма	инспирисана фреском Симониде, малолетне жене краља Милутина у Грачаници
Васко Попа	"Манасија"	родољубива песма	инспирисана зографом у Манасији, задужбини деспота Стефана Лазаревића, употреба симбола, слободни стих
Миодраг Павловић	"Светогорски дани и ноћи"	песма у прози	написана током његовог боравка у Хиландару и инспирисана Светим Савом
Милутин Бојић	"Плава гроница"	родољубива песма	посвећена српским војницима умрлим на острву Видо крај Крфа и сахрањеним у Јонском мору , 1. светски рат
Десанка Максимовић	"Крвава бајка"	родољубива песма	посвећена стрељаним ђацима у Крагујевцу
Иван В. Лалић	"Ветар"	мисаона песма	
Јован Дучић	"Подне"	описна песма	катрени, обгрљена рима
Стеван Раичковић	"Небо"	мисаона песма	употреба симбола

Добрица Ерић	"Песник и месец"	мисаона песма са елементима описне	
--------------	------------------	------------------------------------	--

КЊИЖЕВНОСТ – 8. разред

Епика, епско-лирске врсте и књижевно-научна дела

Аутор и дело	књижевна врста	време и место радње, историјски догађај	Ликови, књижевни поступци
Народни певач(Филип Вишњић): "Почетак буне против дахија"	епска народна песма о ослобођењу Србије	сеча кнезова, Први српски устанак, 1804, Београд, Ваљево, Топола	4 дахије: Аганлија, Кучук-алија, Мула Јусуф и Мемед-ага Фочић, стари Фочо, Алекса Ненадовић и Илија Бирчанин, Карађорђе
Народни певач: "Бој на Мишару"	-//-	Први српски устанак, Мишар	Кулин-капетан, Кулинова када, врани гавранови, Карађорђе
Прота Матеја Ненадовић: "Мемоари"	мемоари(књижевно-научна врста) – сећања знаменитих људи о духу времена у ком су живели и друштвеним, политичким догађајиматог времена	Први српски устанак, сеча кнезова у Ваљеву	Алекса Ненадовић и Илија Бирчанин, млади Матеја Ненадовић
Љубомир Ненадовић:	путопис	1851, Италија-Напуљ и Рим	аутор, Његош, сердар Вукало

"Писма из Италије"			анegdота – духовита појединост из живота знамените личности Његош у Ватикану – "Црногорци не љубе ланце"
Растко Петровић: "Африка"	путопис	афричке саване, прерије и прашуме	сугестивно описивање, употреба епитета, персонификација и метафора у слици пејзажа
Петар Петровић Његош: "Горски вијенац"	спев – дуже епско дело са развијеном фабулом, великим бројем ликова и уз бројне епизоде	1701, истрага потурица Ловћен и Цетиње	Владика Данило, Селим везир писма прожета афоризмима, говор у алузијама
Петар Кочић: "Кроз међаву"	социјална приповетка	19. век, варош у Босни и планина Змијање	Реља Кнежевић, Вујо, Ђоко, а помиње се бик Јаблан из истоимене Кочићеве приповетке ретроспекција(некадашња Рељина моћ и постепено пропадање) и хронолошко приповедање (неуспешна продаја краве и смрт у планини)
Симо Матавуљ: "Пилипенда"	социјална приповетка	19.век, далматинско село, време "унијаћења" Срба услед глади	Пилип Бакљина, Јела, сусед Кљако, кокошка Пирга, магарац Куријел
Лаза Лазаревић: "Све ће то народ позлатити"	социјална приповетка	Српско-турски ратови (1875-1878), вече, пристаниште на реци у	Благоје казанција, његов тешко рањени син, капетан Танасије Јеличић, његова жена

		српској провинцији	симболичка употреба пејзажа – крвава вода реке, сунце чији зраци личе на раширене прсте шаке, столица у крчми без ноге – најаву трагедије
Народна песма: "Хасанагиница"	народна балада – прожима , лирске и драмске елементе, има трагичан крај, 5 етапа драмске радње, недореченост, тема: породични неспоразум	Гацко	Хасанага, Хасанагиница, еихова деца, Имотски кадија, Пинторовић-бег
Народна песма: "Женидба Милића барјактара"	народна балада	Милићев двор, двор Вида Маричића, гора	Милић- горди јунак који свакој девојци налази ману Љепосава -урокљива лепотица – превелика лепота која је осуђена на смрт Вид Мричић, Љепосавина мајка, Милићева мајка
Иво Андрић: "Мост на Жепи"	приповетка са историјском тематиком	село Жепа у околини Вишеграда, Цариград, 16. век	Везир Јусуф, неимар, приповедач
Иво Андрић: "Деца"	збирка приповедака	-----	Најзначајније приповетке: "Књига", "Кула", "Прозор" и "Деца", "Излет", "Панорама", "Екскурзија"
Добрица Ћосић: "Деобе"	роман са историјском тематиком	Други светски рат, српско село и црква	Немац на стражи, заточени Срби полилог као облик казивања -говор мноштва,

			говор више говорника истовремено
Теодосије: "Житије светог Саве"	житије – биографија светитеља или средњовековног владара	руски манастир Пантелејмон на Светој гори, крај 12. века	Растко/Сава, војвода, његови војници, монаси
Милош Црњански: "Сеобе"	историјски роман	шајкашко село у Срему, ратишта широм Европе	Вук Исакович, госпожа Дафина, њихова деца, Славонско-подунавски пук (конципиран као колективни лик – група људи која се приказује у јединици, делује као целина)
Бора Станковић: "Увела ружа"	приповетка	Врање, крај 19. века	Која, Којина мати, Стана, Станина мати Наслов – увела ружа – метафора за уништenu Станину лепоту због неостварене љубави
Народни певач: "Стојан и Љиљана"	лирско – епска врста: романса – развијена нарација, осећајност, ведар тон, хумор, срећан крај		Стојан, Љиљана, његова мати
"Немушти језик"	народна бајка са елементима басне, шаљиве приче и новеле		чобанин, његова жена, змија, змијскицар, стари пас, коњ и кобила, петао
Вук Караџић: "О народни певачима"	кратке биографије		Старац Милија, Филип Вишњић, Тешан Подруговић

Вук Караџић: "Српски рјечник"	речник	----	-----
Ц. Селинџер: "Ловац у житу"	омладински роман	50-те године 20. века, колеџ и Њујорк	Холден Колдфилд, Феба....
Исидора Секулић: "Царско достојанство језика"	есеј –књижевно- научна врста у којој се на литерарни начин обрађују научне, уметничке и културолошке теме	-----	-----

ДРАМА

Аутор и дело	књижевна врста	време и место радње, историјски догађај	Ликови, књижевни попуци
Бранислав Нушић: "Сумњиво лице"	комедија	срез у унутрашњости, среско начелство	Јеротије Пантић, Анђа, Марица, Ђока, Вића, Жика, Алекса Жуњић, газда Милисав, Таса друштвена комедија (критика обреновићевске Србије) и комедија забуне (за Маричиног вереника мисли се да је шпијун), вербална комика (погрешно шифровано писмо из министарства – "плава риба, кљукана династија"), комедија ситуације (читање Маричиног писма где критикује оца и Вићу)
Виљем Шекспир: "Ромео и Јулија"	трагедија	14. век, Верона	одломак – сцена на балкону (дијалог Ромеоа и Јулије)

		епоха настанка дела: ренесанса	
Молијер	"Грађанин племић"	време радње: 17. век место радње: салон скоројевића Журдена епоха настанка дела: класицизам	скоројевић Журден жели да привуче пажњу лепе маркизе, али осим новца, нема манире, културу и образовање. Ангажује учитеље музике, мачевања, филозофије, борења и играња да га култивишу. Они га сматрају простаком и исмевају
Данило Киш	"Ноћ и магла"	телевизијска драма	Анди, учитељица Марија Риго, Емил тематска веза са текстом "Вереници" Анди се враћа у село у коме је провео детињство, посећује стару учитељицу и са њом покушава да се присети прошлости и прве љубави, Јулије Сабо

ЛИРИКА

Ђура Јакшић: "Отаџбина" – родољубива песма(романтизам)

Оскар Давичо: "Србија" – социјална са елементима родољубиве

Ј. Ј. Змај: "Светли гробови" –родољубива

Ј. Ј. Змај: "Ђулићи" –љубавне лирске песме – збирка посвећена његовој жени Ружи (романтизам)

Франческо Петрарка: "Канцонијер" – љубавне лирскепесме – збирка посвећена његовој платонској љубави Лаури (ренесанса)

Народна лирска песма – "Српска дјевојка" – љубавна песма

Васко Попа: "Очију твојих да није" – љубавна песма (посвећена његовој супрузи Хаши)

Рајнер Марија Рилке – "Љубавна песма"

Десанка Максимовић: "Опомена" –љубавна песма

Милош Црњански: "Ламент над Београдом" (поема –дужа песма прожета лиричношћу и сугестивношћу, али и са развијеном нарацијом)

Сергеј Јесењин: "Писмо мајци" – елегија

Матија Бећковић: "Прича о светом Сави" – родољубива песма са елементима поезије културе

Љубомир Симовић: "Вага Вука Караџића" –родољубива песма са елементима поезије културе